

Znanje kao zaštita: Financijska pismenost u službi potrošača

dr. sc. Ante Žigman
Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe

Zagreb, ožujak 2025.

Sadržaj:

- 1. Zašto je bitna financijska pismenost?**
- 2. Kakva je financijska pismenost u RH?**
- 3. Što možemo učiniti?**

1. Zašto je bitna financijska pismenost?

Što je financijska pismenost?

„Posjedovanje, odnosno kombinacija informiranosti, znanja/vještina i stavova/ponašanja za donošenje primjerenih odluka vezanih uz financije.”

Financijsko znanje

- razumijevanje osnovnih financijskih koncepata, instrumenata i tržišta
- razumijevanje pojmova kao što su primjerice kamate (jednostavne i složene), inflacije, diversifikacije rizika, kreditne sposobnosti i osnovnih investicijskih proizvoda

Financijsko ponašanje

- način na koji se primjenjuju financijska znanja pri donošenju svakodnevnih odluka
- primjerice izrada i pridržavanje budžeta, redovita štednja, pravovremeno plaćanje računa, izbjegavanje prekomjernog zaduživanja, ulaganje u financijske proizvode

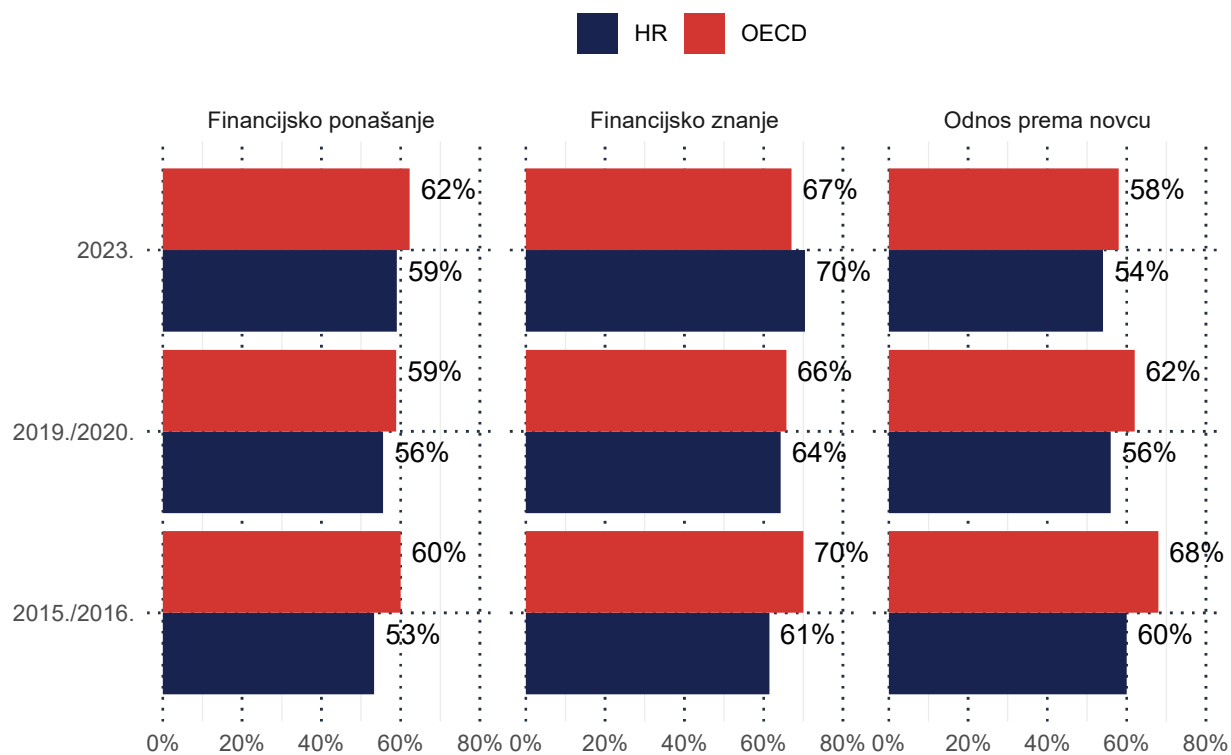
Odnos prema novcu

- individualni stavovi i sklonosti prema financijskim odlukama
- dugoročna orijentacija prema financijama (npr. preferiranje štednje i ulaganja umjesto trenutne potrošnje), tolerancija prema riziku i odnos prema kreditima i dugovima

Znamo više, ali se lošije odnosimo prema novcu

Razina financijske pismenosti u Hrvatskoj i prosjek OECD-a po komponentama, u %

Izvor: Hanfa i OECD

Zašto trebamo promovirati financijsku pismenost?

Umanjuje sistemske rizike

- Neadekvatno planiranje mirovine košta vladu Ujedinjenog Kraljevstva **1,8 mlrd. GBP** godišnje u subvencijama
- Uplaćeni mirovinski doprinosi pokrivaju tek **61%** ukupnih sredstava potrebnih za isplatu mirovina

Izbjegavanje financijskih prevara

- Potrošači u SAD-u su izgubili **120 mlrd. USD** zbog naknada/kamata na kreditnim karticama u 2022
- Čak **53%** sudionika ankete jedne domaće banke prijavilo je da su barem jednom bili kontaktirani od strane nepoznate osobe koja je pokušala doći do osjetljivih podataka poput PIN-a ili CVV broja kartice

Kontrola nad osobnim financijama

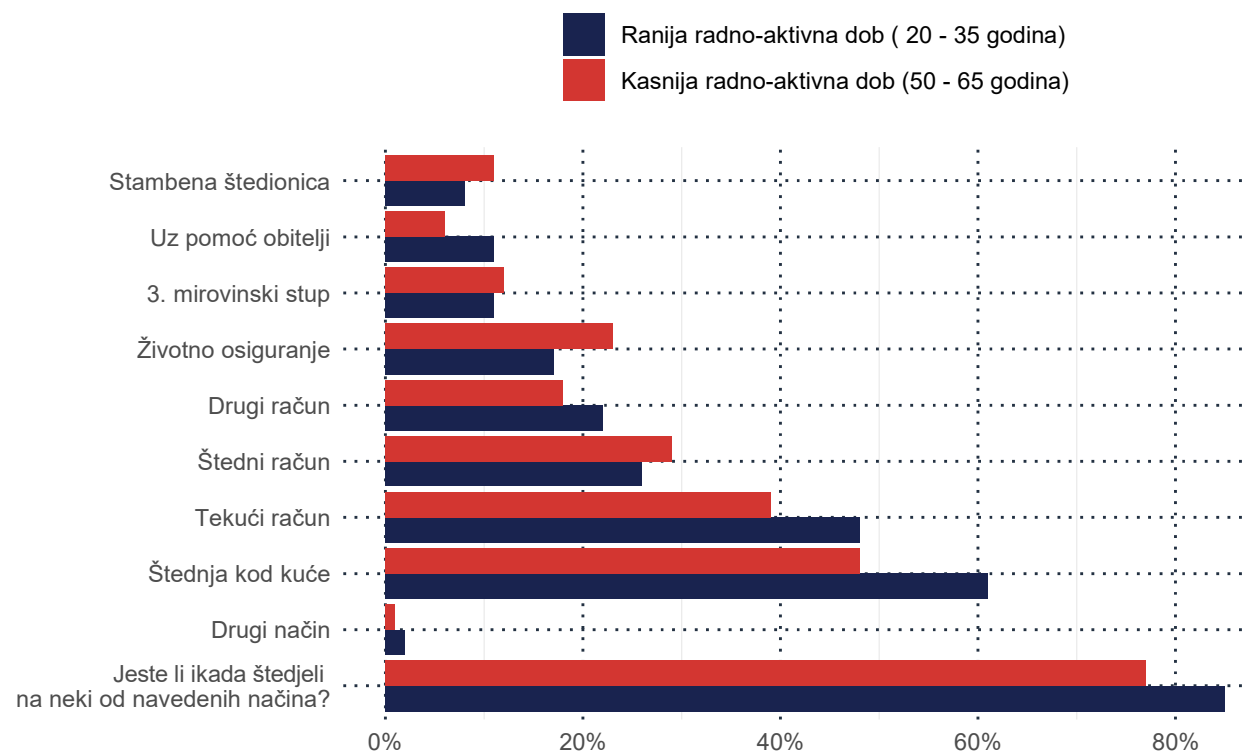
- Svaki drugi građanin (**46%**) nije u stanju pokriti nenadane troškove u visini mjesečnih prihoda, a **68%** kućanstava bi nakon gubitka glavnog izvora prihoda moglo pokrivati svoje troškove života samo 3 mjeseca ili manje

Planiranje za budućnost

- Financijski pismeni pojedinci imaju **3-4% veću vjerojatnost da planiraju odlazak u mirovinu** u SAD-u, Japanu, Kanadi i Njemačkoj, a čak 10% u Nizozemskoj
- Iako obavezni, na prvi stup mirovinskog osiguranja kao izvor financija u mirovini računa 2/3 građana, a na drugi stup njih 45%. Treći stup kao izvor financija navodi **tek 10% građana.**

Upotreba financijskih usluga na relativno niskim je razinama

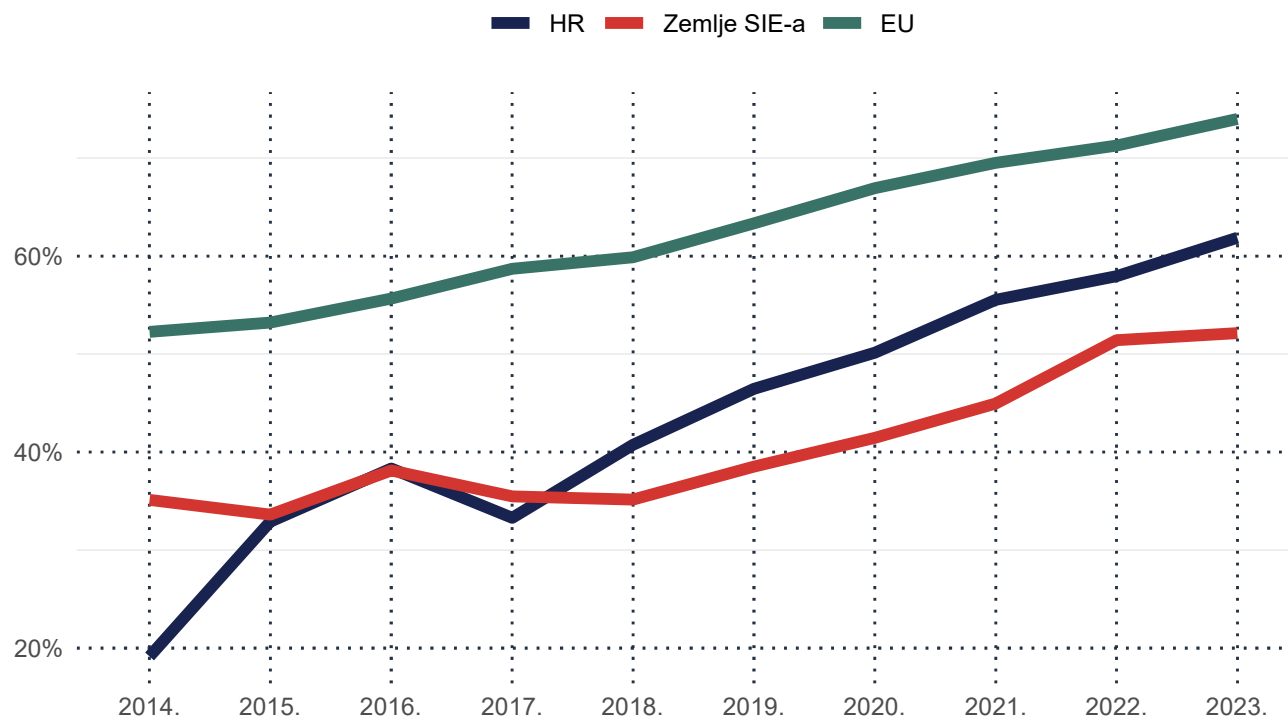
Usporedba načina štednje kod mlađe i starije radno aktivne populacije, u %

Napomena: Podaci se odnose na rezultate anketnog istraživanja provedenog u 2022. godini.
Izvor: Hanfa

Financijski proizvodi i njihovi kanali ponude značajno se mijenjaju

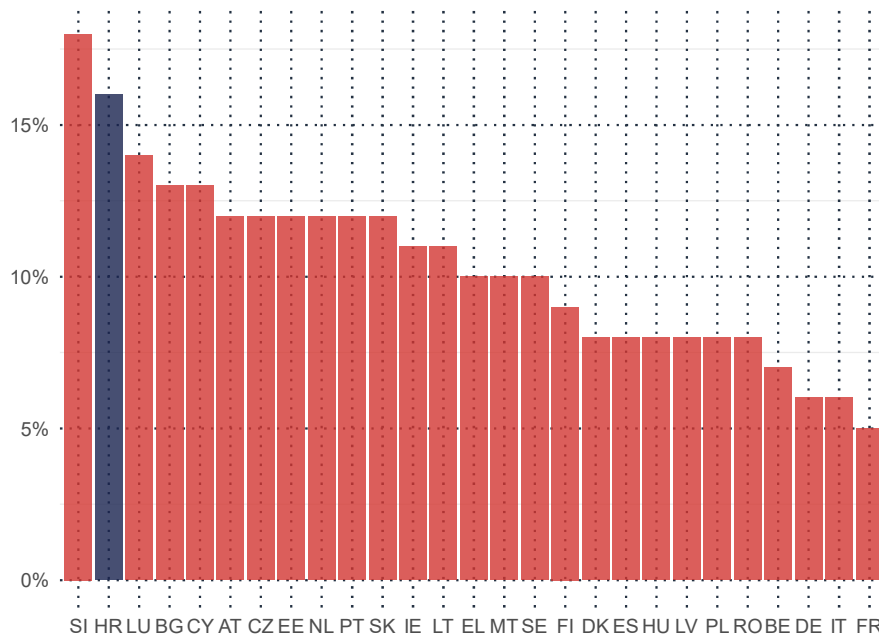
Korištenje interneta za usluge internet bankarstva, u % ispitanika

Napomena: Podaci prikazuju rezultate godišnje ankete o udjelu osoba koje koriste internet za usluge internetskog bankarstva. Zemlje SIE-a odnose se na: Poljsku, Mađarsku, Češku, Slovačku, Sloveniju, Bugarsku, Rumunjsku, Estoniju, Latviju, Litvaniju, Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru, Sjevernu Makedoniju i Srbiju.
Izvor: Eurostat

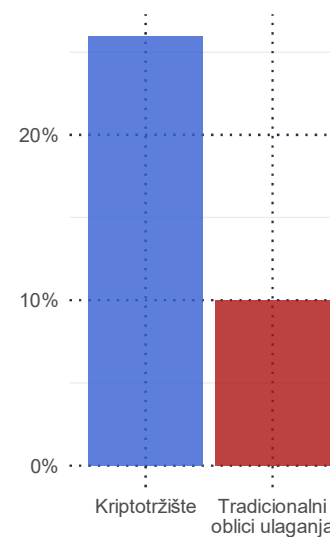
Kakav je odnos Hrvata prema kripto imovini?

Udio ispitanika koju su odgovorili da posjeduju neku vrstu kripto imovine

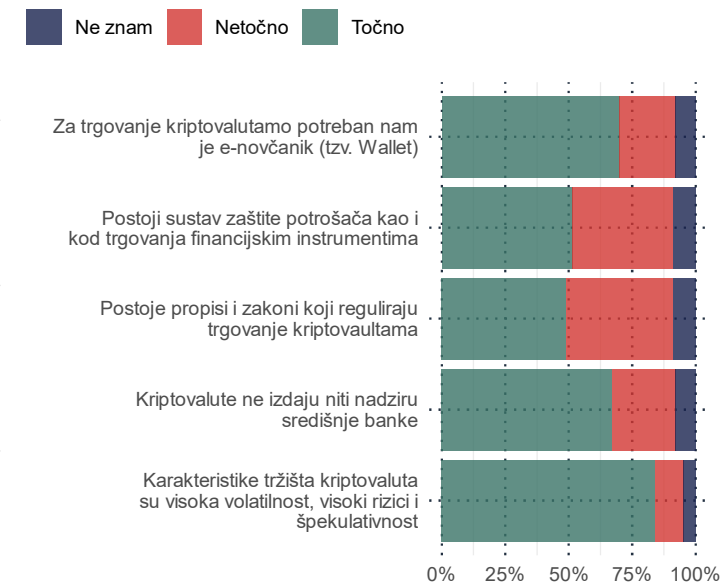

Napomena: Anketa je provedena u listopadu 2022. godine.
Izvor: Eurobarometar

U što najviše ulažu mladi

Odgovori mladih koji ulažu na kriptotržištu

Napomena: Podaci se odnose na anketu iz 2022. godine. Mladi predstavljaju osobe od 20 do 35 godina. Tradicionalni oblici ulaganja podrazumijevaju dionice, obveznice i investicijske fondove.
Izvor: Hanfa

Kakav je odnos Hrvata prema kripto imovini?

Main statistics for Crypto Croatia

End of Year	Total clients
2020	13'536
2021	50'672
2022	98'872
2023	131'037
2024	173'393

63M

Current AUMs in €

194K

Number of customers
onboarded

Danas više od **200.000** hrvatskih
građana ulaže u kripto imovinu.

Updated on 2025-03-13

2. Kakva je financijska pismenost u RH?

Financijska pismenost temelj je Hanfinog svakodnevnog djelovanja

VIZIJA

Suvremenom regulacijom i proaktivnim nadzorom podržavati održivi razvoj financijskog sustava doprinoseći pritom gospodarskom razvoju Republike Hrvatske i zaštiti korisnika financijskih usluga.

MISIJA

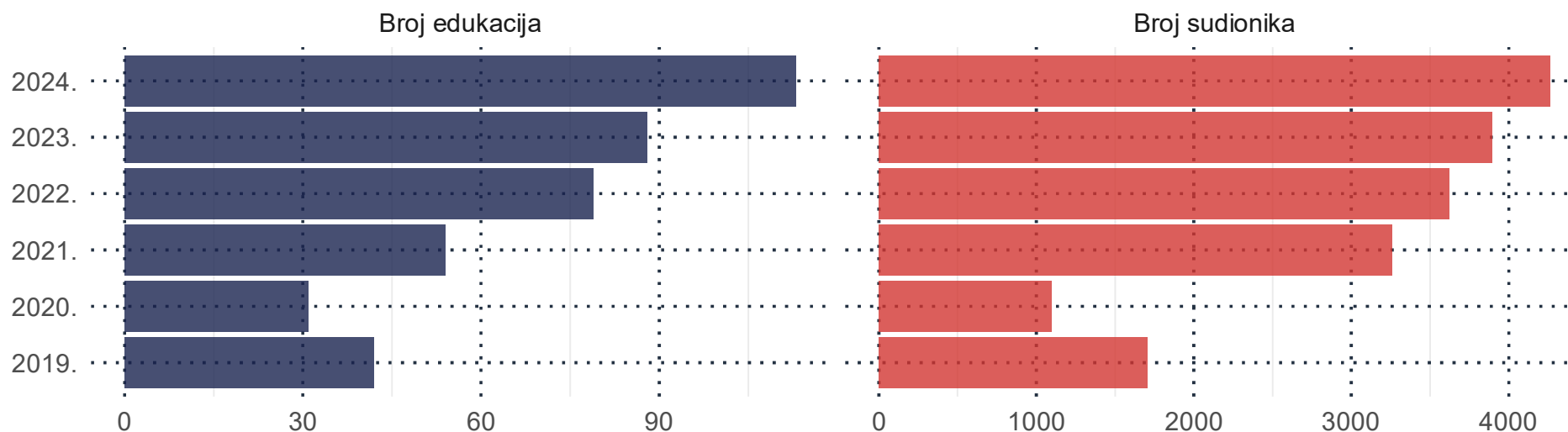
Osigurati pogodno okruženje za stabilan financijski sustav te graditi povjerenje među sudionicima financijskog tržišta. Svoju javnu ulogu ostvarujemo dosljednom i transparentnom regulacijom i nadzorom poslovanja pružatelja financijskih usluga u skladu s najboljim praksama i međunarodnim regulatornim standardima. Ujedno potičemo jačanje svijesti o koristima i rizicima koji su povezani s različitim vrstama financijskih usluga vodeći računa o zaštiti interesa korisnika financijskih usluga.

TRI OSNOVNA STRATEŠKA CILJA

- ✓ Očuvanje stabilnosti i sigurnosti financijskog sustava
- ✓ Jačanje svijesti o koristima i rizicima financijskih proizvoda i usluga
- ✓ Jačanje povjerenja u ulogu Hanfe kao regulatora financijskog sustava

Broj održanih edukativnih aktivnosti Hanfe kontinuirano raste

Broj održanih edukacija i sudionika

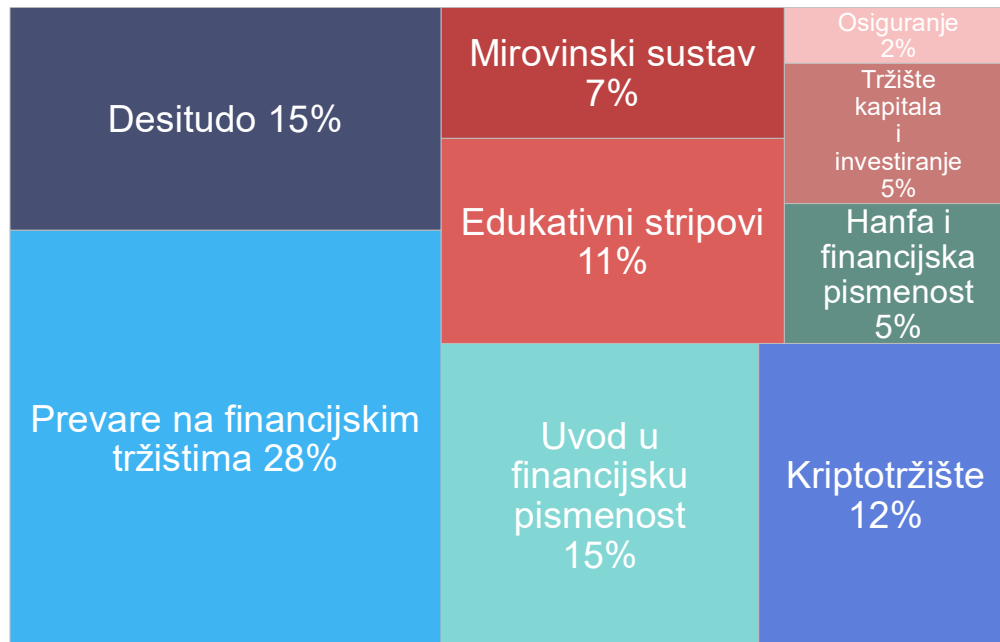

Izvor: Hanfa

U 2024. održano je i/ili je Hanfa bila aktivni sudionik u 113 edukativnih aktivnosti u kojima je izravno sudjelovalo gotovo 4300 sudionika, te više od 3000 neizravno.

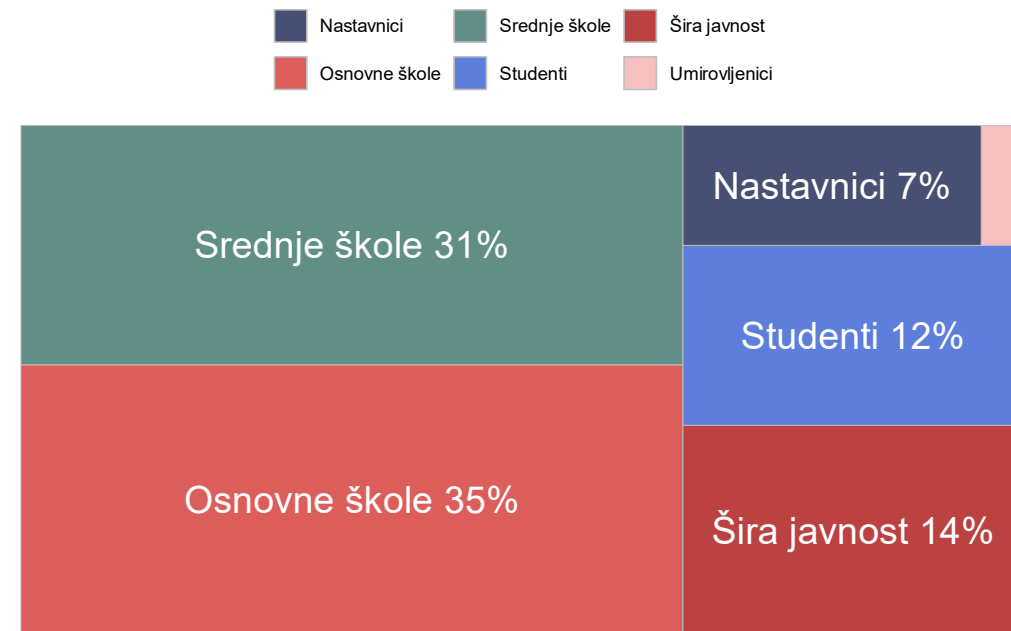
... na kojima su sudjelovali svi uzrasti

Teme edukativnih aktivnosti

Izvor: Hanfa

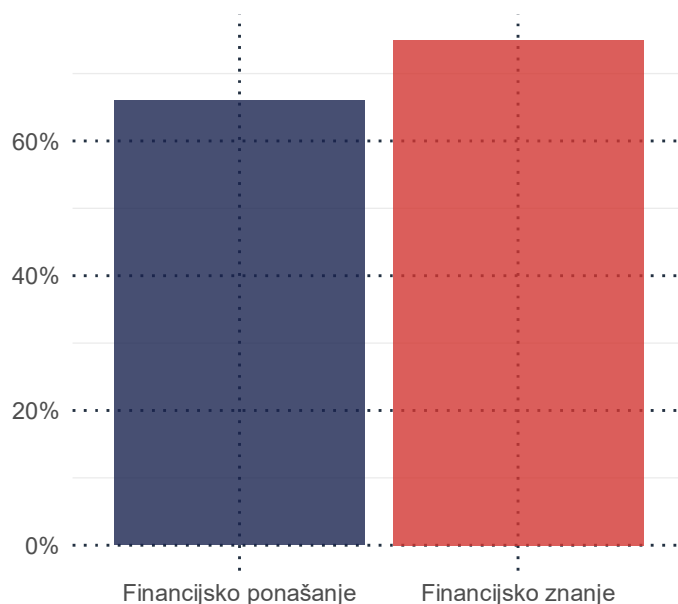
Struktura sudionika na edukativnim aktivnostima

Izvor: Hanfa

Financijska pismenost učenika osnovnih škola

Financijska pismenost učenika u 2024. godini

Izvor: Hanfa

Financijsko znanje, u % točnih odgovora

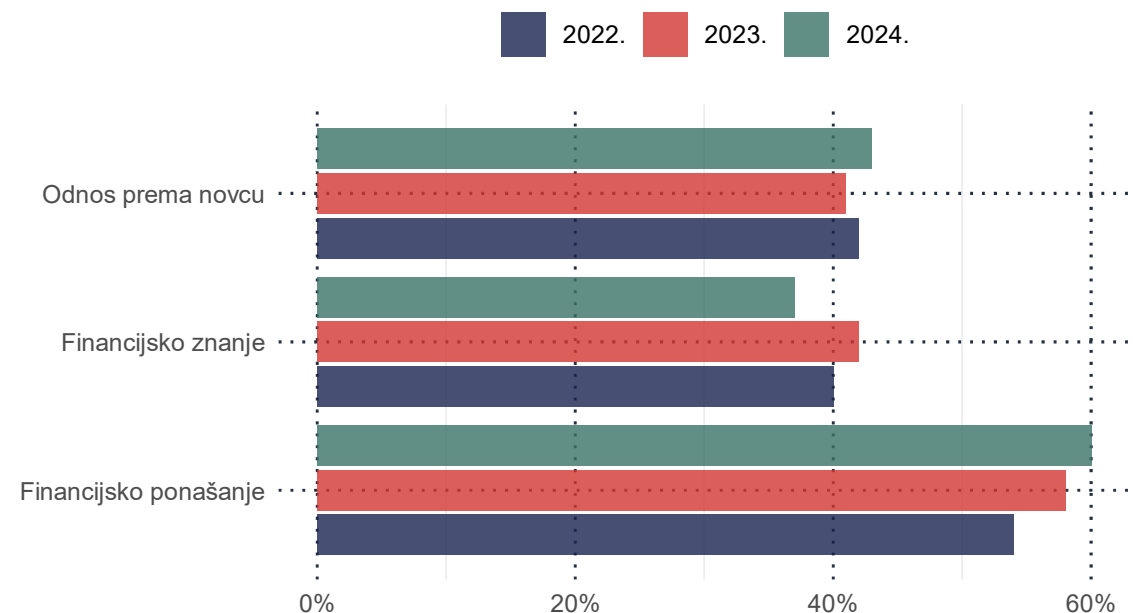
Izvor: Hanfa

Financijsko znanje i financijsko ponašanje učenika je visoko, međutim u obzir treba uzeti vrstu pitanja, koja je prilagođena uzrastu.

Financijska pismenost srednjoškolaca

- Najbolje ocijenjeno financijsko ponašanje
- Financijsko znanje - u prosjeku točan odgovor na samo 37% pitanja – jedina kategorija u kojoj je ostvaren pad u odnosu na 2023. godinu
- Razina samoprocijenjenog znanja učenika viša u odnosu na stvarno poznavanje financijskih pojmova
- Učenici srednje ekonomske škole najbolje upoznati s pojmom financijske pismenosti
- Učenici strukovne škole najmanje zainteresirani za povećanje financijske pismenosti, a upravo oni prvi izlaze na tržište rada

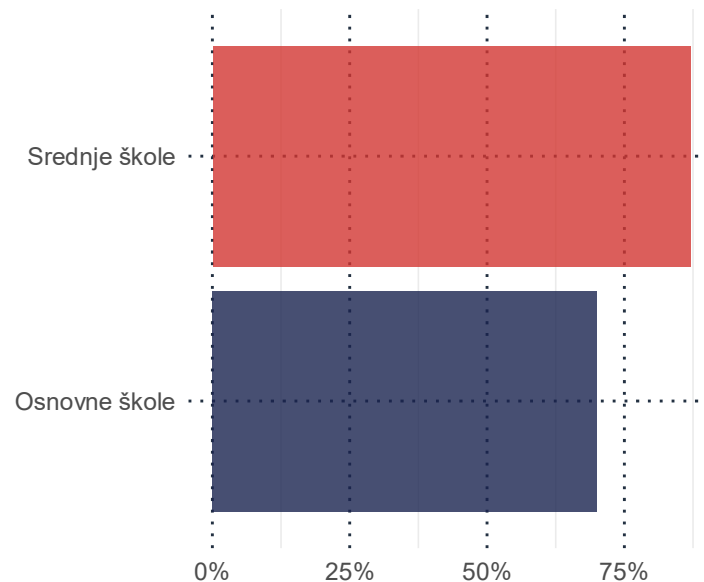
Usporedba komponenti financijske pismenosti

Izvor: Hanfa

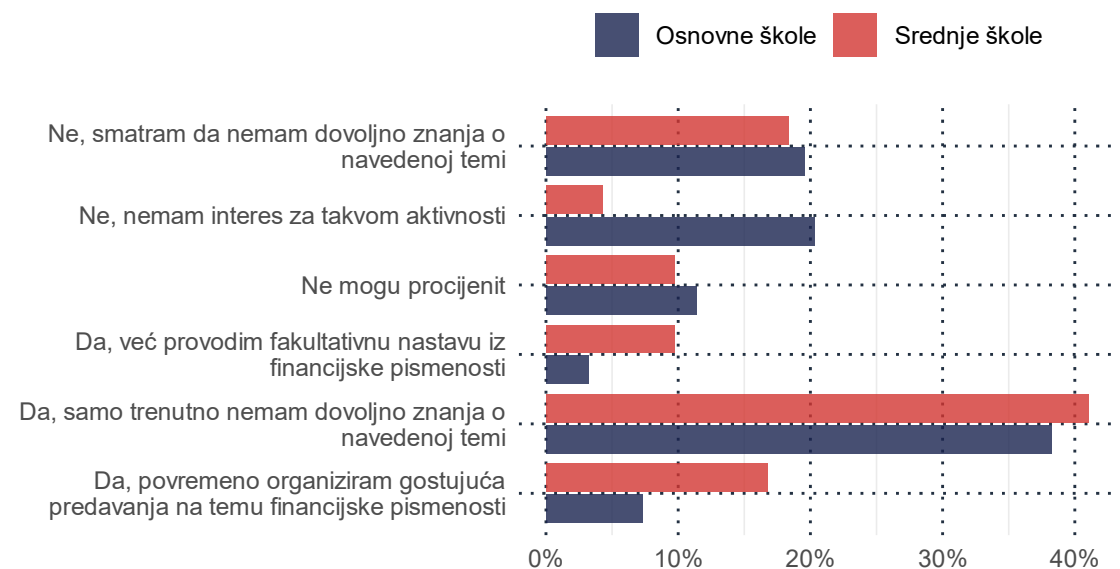
Nastavnici smatraju da financijska pismenost treba postati dio školskog kurikuluma

Smatrate li da bi predmet financijska pismenost trebao biti uveden u školski kurikulum?

Izvor: Hanfa

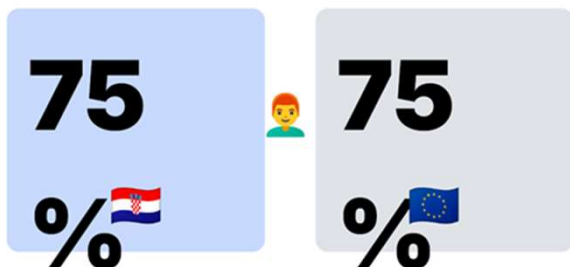
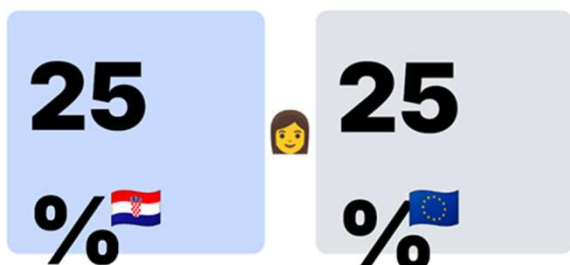
Biste li bili zainteresirani za provođenje fakultativne nastave financijske pismenosti za učenike u vašoj školi?

Izvor: Hanfa

Tko ulaže na financijskim tržištima?

Prosječna dob investitora preko interneta u godinama:

U koje oblike imovine se najviše investira:

US STOCKS	ETFs	EEA Stocks
<ol style="list-style-type: none">1. Tesla2. Nvidia3. Riot Blockchain	<ol style="list-style-type: none">1. Vanguard FTSE Emerging Markets UCITS ETF (Acc)2. Amundi MSCI World V UCITS ETF (Acc)3. Fidelity Metaverse UCITS ETF ACC-USD	<ol style="list-style-type: none">1. Varta AG2. Heineken Holding N.V.3. Gateway Real Estate AG

Koji je profil ulagatelja na on-line platformama?

29%

Long-term investing to maximize wealth growth.

35%

Infrequent trading, when I see an opportunity.

7%

Frequent trading focused on generating ongoing income.

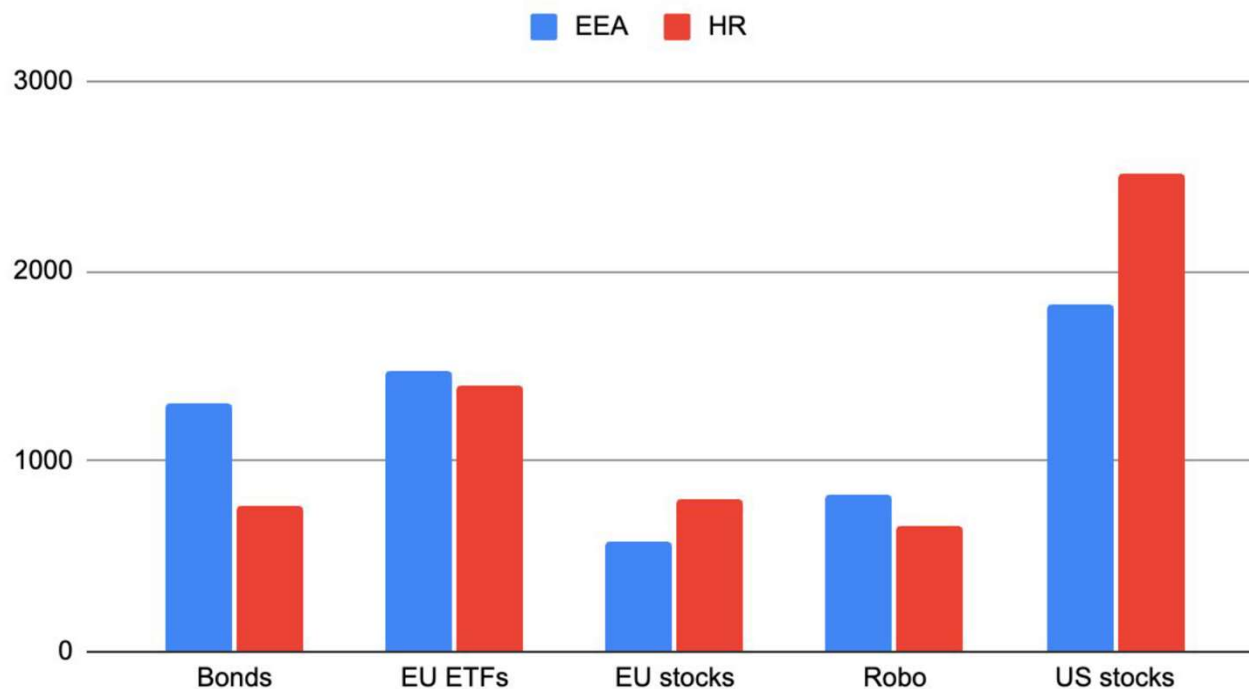
9%

Preserve capital with minimum risks.

20%

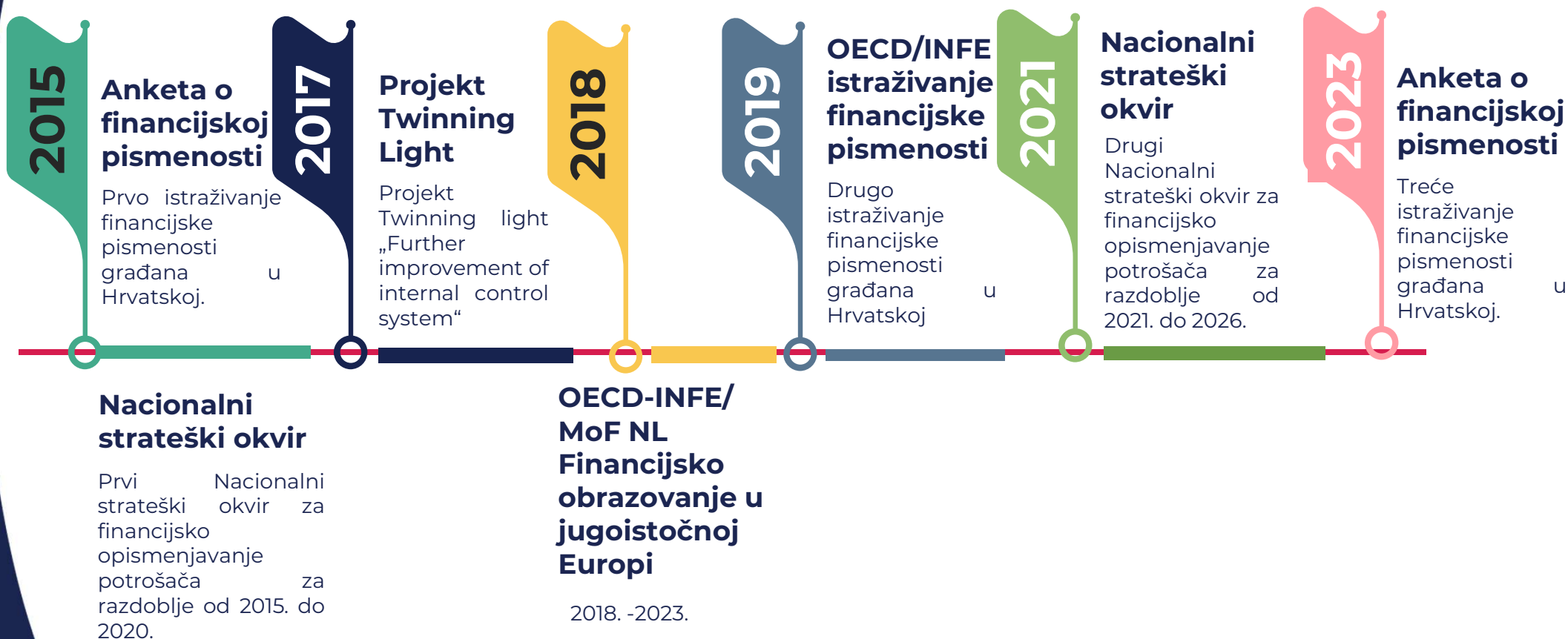
Investing for learning purposes.

Average portfolio size by product, EUR

3. Što možemo učiniti?

U proteklom desetljeću je proveden niz aktivnosti

Operativna radna skupina za financijsku pismenost sadrži 34 člana

NEPROFITNI SEKTOR

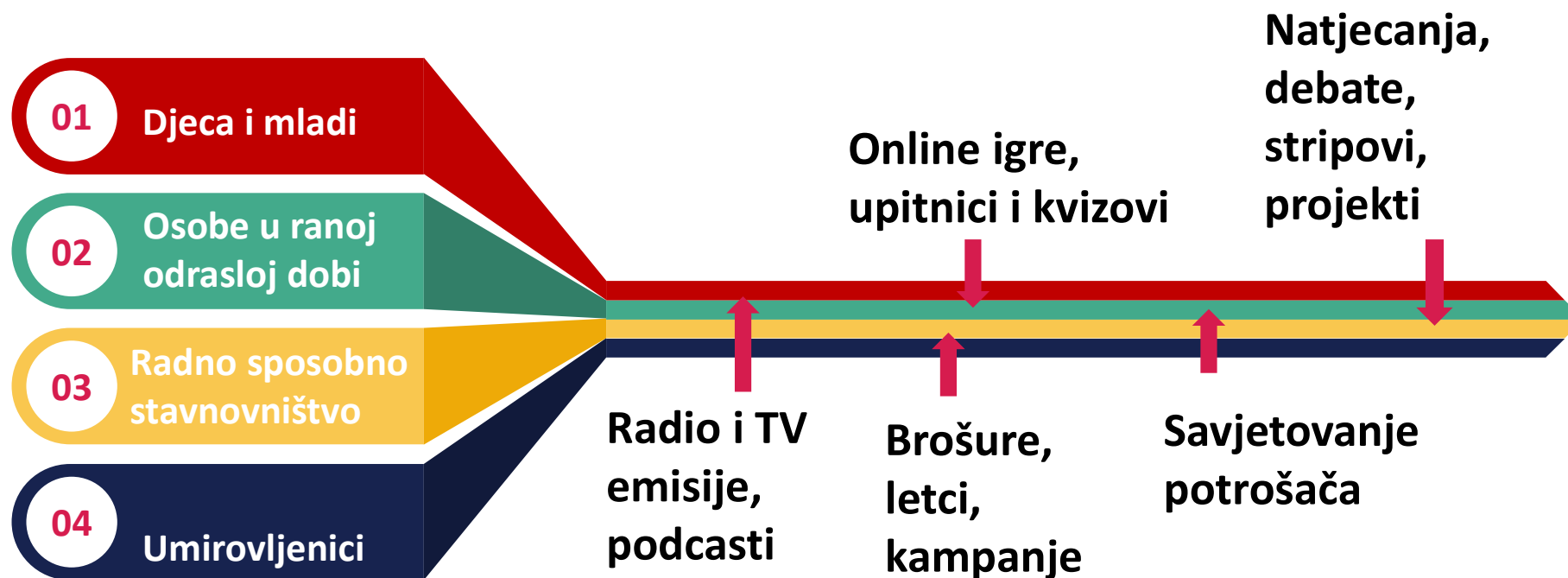
PRIVATNI SEKTOR (UDRUGE)

JAVNI SEKTOR

Važno je aktivnosti prilagoditi ciljanoj publici

Hanfine aktivnosti

- Hanfa provodi **3 vrste natječaja**:
 - Za **učenike osnovnih škola**:
 - Ideja za društvenu igru, stripovi i digitalni sadržaj koji se odnosi na financijsko opismenjavanje.
 - Za **srednjoškolce**:
 - Natječaj za videorad.
 - Za **studente**:
 - Godišnja nagrada Hanfe za najbolje znanstvene i stručne radove..

Na temelju natječaja za osnovne škole Hanfa je razvila i izradila društvenu igru **Desitudo**.

Hvala na pažnji!

„Let us remember: One book, one pen, one child, and one teacher can change the world. „

Malala Yousafzi